

รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

โครงการการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูป

ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง : อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 – 30 มิถุนายน 2561

ณ ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

งานบริการวิชาการแก่ชุมชน

หน่วยงาน สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

ตามที่ส่วนกิจการเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับงบประมาณเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพคน ผลผลิต ผลงานการให้บริการวิชาการ เงินอุดหนุนทั่วไป โครงการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของชุมชนให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนผ่านศักยภาพของมหาวิทยาลัย โดยให้หน่วยงานเสนอโครงการเพื่อพิจารณาของงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2561 นั้น

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้รับอนุมัติให้จัดโครงการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง: อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2560 – 30 มิถุนายน 2561 ณ ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 3 ปี โดยในปีนี้เป็นปีที่ 3 การดำเนินโครงการได้มีการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนในวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน โดยจัดกิจกรรมระหว่างวันที่ 17- 19 ธันวาคม 2560 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ในการดูแลรักษาก่อนเห็ดให้ได้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง เกิดแนวคิดในการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย สามารถทำปύหมักจากก้อนเห็ดเก่าอย่างถูกวิธีเพื่อลดปริมาณขยะจากก้อนเห็ดเก่าในชุมชน ทั้งนี้เพื่อลดค่าครองชีพในครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันมีผู้เข้าร่วมโครงการครบทั้ง 3 ปี ในนาม “กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปีกริม” สามารถสร้างรายได้จากอาชีพเพาะเห็ด ตั้งแต่ขายเห็ดสด ขายก้อนเห็ดและผลิตภัณฑ์แปรรูป นอกจากนี้ยังมีการเปิดอบรมการเพาะเห็ดให้กับสมาชิกในชุมชน เป็นการสร้างอาชีพให้ชุมชนอย่างยั่งยืนและได้ชุมชนที่เป็นต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

อาจารย์ ดร. ชุติมา ศรีสุข
สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้
หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 คำนำ

ส่วนที่ 2 รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทาง

เศรษฐกิจพอเพียง : อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

1

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก

27

รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

ประจำปีงบประมาณ 2561

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลผลิต : ผลงานการให้บริการวิชาการ

ชื่อโครงการ : โครงการการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง :

อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

หน่วยงาน : สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ปรึกษาโครงการ

รศ. สมใจ ศิริโชค

ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อ. ดร. ชุติมา ศรีสุข	หัวหน้าโครงการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
2. รศ.ดร. ศิริวรรณ ศรีสรรค์	กรรมการ (คณะวิศวกรรมศาสตร์)
3. รศ. ดร. ธงชัย แก้วพินิจ	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
4. อ. ดร. สุนทรี สกุลพราหมณ์	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
5. อ. ดร. มาลินี ลีโทชวลิต	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
6. อ. ดร. สุพัตรา อารีกิจ	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
7. อ.ดร. สิริรัตน์ จรรย์รัตน์	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
8. อ. รณยุทธ เอื้อไตรรัตน์	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
9. อ. วิชุดา สาริตพร	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
10. อ. จิตสุภา กิติผดุง	กรรมการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
11. อ. ดร. กัณฑ์นิษฐ รัตนธนาวรรณ	กรรมการและเลขานุการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)
12. นางสาวประพาฬรัตน์ ยงมานิตชัย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้)

ระยะเวลาการดำเนินงาน 1 ธันวาคม 2560 – 30 มิถุนายน 2561

สถานที่ดำเนินงาน : ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรงบประมาณเงินแผ่นดิน

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินโครงการแล้วเสร็จ โดยมีผลดำเนินงานต่างๆแล้ว ดังนี้

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ได้จัดโครงการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 3 ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (ปีที่ 1) จัดกิจกรรมที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดเบื้องต้นและกิจกรรมที่ 2 อบรมแปรรูปเห็ดนางฟ้า ณ ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอดมเนินนคร จังหวัดสระแก้ว โดยมีกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านปึกgrim จากตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศ เดินทางมาเข้าร่วมโครงการ จากการสอบถามหลังฝึกอบรมพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 2 ตำบล มีความต้องการเรียนรู้วิธีการทำก้อนเห็ดที่ถูกต้องและการแปรรูปเห็ดเมนูอื่นๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (ปีที่ 2) คณะกรรมการจึงจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตก้อนเห็ดและการแปรรูป ณ ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว เนื่องจากมีอุปกรณ์และเครื่องมือพร้อมสำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการ สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (ปีที่ 3) คณะกรรมการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร โดยให้ความรู้ด้านการแปรรูปเห็ดและการนำก้อนเห็ดเก่าไปทำปุ๋ยหมักเพื่อลดปริมาณขยะจากการเพาะเห็ด ทั้งนี้มีการขยายกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบกระบวนการประชาสังคม “บวร” คือการนำสถาบันหลักในชุมชนท้องถิ่นมาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ สถาบันทางสังคม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. เกษตรกรและกลุ่มเพาะเห็ดปึกgrim สถาบันศาสนา ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดปึกgrim สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย คณะครูและนักเรียนโรงเรียนปึกgrim โดยจัดอบรม ณ วัดปึกgrim ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 132 คน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมในการเข้ารับบริการ (นับเฉพาะบุคคลภายนอก) คิดเป็นร้อยละ 86.23 และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 90.70

วิธีการดำเนินโครงการ

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้จัดโครงการการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนอย่างยั่งยืนและได้ชุมชนที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบในอนาคต การอบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร จัดระหว่างวันที่ 17 - 19 ธันวาคม 2560 โดยอาจารย์ ดร. ชูติมา ศรีสุข หัวหน้าโครงการเป็นวิทยากรทำหน้าที่ให้ความรู้ ดังรายละเอียดกิจกรรมย่อยต่างๆ ดังนี้

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. การบรรยายวิธีการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่า พร้อมสาธิตการขึ้นกองปุ๋ย การดูแลกองปุ๋ย และปริมาณการใช้ปุ๋ยหมักให้เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด
2. ปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่า ณ วัดปึกgrim โรงเรียนบ้านปึกgrim และกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim
3. อบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปเห็ดโดยนิตติรายวิชา มศว 374 ภาคเรียนที่ 1/2560 เป็นผู้นำเสนอผลงาน ได้แก่ ขนมจีบเห็ด น้ำพริกลาบเห็ด ถูทงไล่เห็ด และสาकुไล่เห็ด
4. กิจกรรมปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้การเพาะเห็ดฯ ณ โรงเรียนบ้านปึกgrim และกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim

ทั้งนี้มีการติดตามและประเมินผลการทำปุ๋ยหมักและการแปรรูปของผู้เข้าร่วมโครงการ 2 ครั้งในเดือนกุมภาพันธ์และเดือนเมษายน 2561 นอกจากนี้มีการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Line และ Facebook โดยรายละเอียดวิธีการดำเนินโครงการฯ สรุปดังตาราง 1

ตาราง 1 ตารางแสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ 2561

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา
1. ขั้นวางแผน (Plan) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้	
1.1 การเขียนโครงการและเสนอขออนุมัติ	ตุลาคม 2560
1.2 ประชุมเตรียมการดำเนินโครงการ	7 ธันวาคม 2560
2. ขั้นดำเนินงาน (Do) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้	
2.1 อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร	17-19 ธันวาคม 2560
2.2 ประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรม	13 กุมภาพันธ์ 2561
3. ขั้นตรวจสอบ (Check) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้	
3.1 ติดตามประเมินผลโครงการ ครั้งที่ 1	19-20 กุมภาพันธ์ 2561
3.2 ติดตามประเมินผลโครงการ ครั้งที่ 2	23 เมษายน 2561
3.3 การประชุมสรุปผลการติดตามและประเมินผลโครงการ	27 เมษายน 2561
4. ขั้นปรับปรุง (Action) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้	
4.1 การปรับปรุงผลการนำความรู้ไปใช้	พฤษภาคม 2561
4.2 การเขียนสรุปเล่มรายงานผลการดำเนินงาน	มิถุนายน 2561

รายละเอียดข้อมูล

- ข้อมูลผู้เข้ารับการอบรม / เข้าร่วมโครงการ	
คณาจารย์และบุคลากร	จำนวน 10 คน
นิสิต	จำนวน 43 คน
ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	
(ตำบลคลองทับจันทร์ จังหวัดสระแก้ว)	จำนวน 79 คน
	รวมทั้งสิ้น จำนวน 132 คน

ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมโครงการ (บุคคลภายนอก)

ในการอบรมครั้งนี้มีผู้นำชุมชนและชาวบ้านตำบลคลองทับจันทร์ เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 79 คน โดยได้แจกแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 79 ชุด ตอบกลับจำนวน 79 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด รายละเอียดดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 53.16 และเป็นเพศชายจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 46.83 ทางด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 10-19 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 34.17 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.12 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.32 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.59 มีอายุระหว่าง 50-59 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 และมีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.92

ทางด้านการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับประถมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 45.56 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 35.44 ระดับปวช./ปวส.จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53 ระดับปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.39 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53

ทางด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นนักเรียน-นักศึกษาจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 43.03 อาชีพเกษตรกร จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 22.78 พนักงานข้าราชการของรัฐ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53 อาชีพครู/อาจารย์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.12 อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.79 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 17.72 ดังตารางที่ 2

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมโครงการตำบลคลองทับจันทร์

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	เพศชาย	37	46.83
	เพศหญิง	42	53.16
อายุ	10-19 ปี	27	34.17
	20-29 ปี	8	10.12
	30-39 ปี	5	6.32
	40-49 ปี	6	7.59
	50-59 ปี	22	27.84
	60 ปีขึ้นไป	11	13.92
การศึกษา	ประถมศึกษา	36	45.56
	มัธยมศึกษา	28	35.44
	ปวช./ปวส.	2	2.53
	ปริญญาตรี	9	11.39
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	2.53
อาชีพ	นักเรียน-นักศึกษา	34	43.03
	เกษตรกร	18	22.78
	ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	2	2.53
	ครู/อาจารย์	8	10.12
	ธุรกิจส่วนตัว	3	3.79
	อื่นๆ	14	17.72

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ

ในการอบรมครั้งนี้มีนิสิตที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 43 คน โดยได้แจกแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 43 ชุด ตอบกลับจำนวน 43 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 รายละเอียดดังนี้

นิสิตที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 เพศชายจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 ซึ่งนิสิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดเป็นนิสิตภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	เพศหญิง	32	74.40
	เพศชาย	11	25.60
	รวม	43	100.00
นิสิต	จุลชีววิทยา ชั้นปีที่ 3	43	100.00

- เนื้อหาการอบรม

อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

การอบรมระหว่างวันที่ 17 -19 ธันวาคม 2560 มีเนื้อหาการอบรมพอสังเขปดังนี้

วันที่ 17 - 19 ธันวาคม 2560

ผู้เข้าร่วมโครงการเข้ารับการอบรมภายใต้หัวข้อ การเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร โดยได้ทราบถึงการดูแลรักษาก้อนเห็ดให้สามารถเก็บผลผลิตได้นาน วิธีการดูแลรักษาก้อนเห็ดโดยไม่พึ่งพาสารเคมี การนำก้อนเห็ดเก่าไปทำปุ๋ยหมักเพื่อลดปริมาณขยะจากการเพาะเห็ด ในระหว่างการอบรมผู้เข้าร่วมโครงการจะได้ฝึกปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่า โดยการขึ้นกองปุ๋ยสาธิต ณ วัดป่าภิรม โรงเรียนบ้านป่าภิรมและกลุ่มเพาะเห็ดบ้านป่าภิรม ทั้งนี้โครงการฯ ได้ติดตามให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาการทำปุ๋ยโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ (LINE group ชุมชนคลองทับจันทร์)

วันที่ 18 ธันวาคม 2560

ผู้เข้าร่วมโครงการเข้ารับการอบรมภายใต้หัวข้อ อบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปเห็ด โดยนิสิตรายวิชามศว 374 สัมมาชีพชุมชน ภาคเรียนที่ 1/2560 เป็นผู้นำเสนอผลงานในรูปแบบการออกบูธและสาธิตวิธีการทำอาหารจากเห็ด โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ซักถาม ซึ่งมีทั้งหมด 4 บูธ ได้แก่ ขนมจีบเห็ด น้ำพริกปลาเห็ด ถุงทองไส้เห็ด และสาหร่ายไส้เห็ด นอกจากนี้มีการจัดทำแผ่นพับแสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่สนใจ

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ 19 ธันวาคม 2560

กิจกรรมปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้การเพาะเห็ดปลอดสารพิษ ณ โรงเรียนบ้านปึกgrim และกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim เป็นกิจกรรมในส่วนของนิสิตร่วมกับนักเรียนโรงเรียนบ้านปึกgrim คือการทำความสะดวกและปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ฯ จัดเรียงก้อนเห็ดใหม่เข้าสู่โรงเพาะเห็ด

ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโครงการ (รายละเอียดตามเอกสารภาคผนวก เลขที่ 3.4: สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด บก. 04)

1. จำนวนการจัดอบรมสัมมนา

มีการจัดอบรมสัมมนา 1 ครั้ง ในช่วงเดือน ธันวาคม 2560 โดยแบ่งหัวข้อการอบรมออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ อบรมเชิงปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่า สาธิตการแปรรูปเห็ดโดยนิสิตรายวิชา มศว 374 และกิจกรรมปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้การเพาะเห็ดฯ ณ โรงเรียนบ้านปึกgrim และกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim

2. จำนวนผู้เข้ารับบริการ

โครงการฯ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ณ ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศ ทั้งนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการ 132 คน (บุคลากรมหาวิทยาลัย 10 คน นิสิต 43 คน บุคคลภายนอก 79 คน) ทั้งนี้โครงการฯ ได้ตั้งเป้าหมายของผู้เข้าร่วมโครงการ (นับเฉพาะบุคคลภายนอก) ตามตัวชี้วัดของโครงการฯ จำนวน 83 คน พบว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการ 79 คน คิดเป็นร้อยละ 95.18

3. จำนวนงานเผยแพร่ความรู้บริการวิชาการ

คณะกรรมการมีการจัดทำเอกสารประกอบการอบรมเรื่องการทำปุ๋ยหมักเสริมด้วยก้อนเห็ดเก่า และนิสิตรายวิชา มศว 374 จัดทำ “แผ่นพับเมนูเห็ดแปรรูป” จำนวน 4 เมนู โดยมีภาพประกอบสวยงาม เพื่อให้อ่านเข้าใจง่ายแจกให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ

4. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ (นับเฉพาะบุคคลภายนอก)

ในการอบรมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการจากตำบลคลองทับจันทร์ทั้งหมด 79 คน ตอบแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 79 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด นำข้อมูลมาคำนวณร้อยละของความพึงพอใจ จากร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับ “พึงพอใจ” ถึงระดับ “พึงพอใจมาก” (แบบ Top –Two - Box) พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในภาพรวมร้อยละ 86.23 (ค่าเป้าหมายของความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

ในส่วนของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 43 คน ตอบแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 43 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด นำข้อมูลมาคำนวณร้อยละของความพึงพอใจ จากร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับ “พึงพอใจ” ถึงระดับ “พึงพอใจมาก” (แบบ Top –Two - Box) พบว่านิสิตมีความพึงพอใจในภาพรวมร้อยละ 90.70 (ค่าเป้าหมายของความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. ร้อยละของจำนวนงานบริการวิชาการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

มีการจัดประชุม 3 ครั้ง จัดกิจกรรม 1 ครั้ง และติดตามและประเมินผลโครงการ 2 ครั้งตามระยะเวลาที่กำหนด ร้อยละของจำนวนงานบริการวิชาการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 100

6. ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเพาะเห็ดได้อย่างต่อเนื่อง ทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่านำไปใช้ภายในสวนของตนเอง ซึ่งนอกจากจะลดปริมาณขยะจากก้อนเห็ดเก่าแล้วยังช่วยลดรายจ่ายค่าปุ๋ยเคมีอีกด้วย นอกจากนี้กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านปึกgrimสามารถแปรรูปเห็ดขายในชุมชนช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จากผลสำรวจพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 88.89 (ค่าเป้าหมายการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85) ดังแสดงในตารางที่ 6

7. ตัวชี้วัดอื่นๆ

ผลการประเมินและติดตามผลของผู้เข้ารับการอบรมโครงการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ระหว่างวันที่ 19 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 มีผู้ประเมินโครงการทั้งหมด 18 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคำนวณร้อยละของความพึงพอใจและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จากการเข้าร่วมอบรม ร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับ “พึงพอใจ” ถึงระดับ “พึงพอใจมาก” (แบบ Top -Two - Box) โดยโครงการได้ตั้งค่าเป้าหมายความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ (นับเฉพาะบุคคลภายนอก) ตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 สรุปผลดังนี้ (ตารางที่ 6)

7.1 ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดแนวคิดในการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายคิดเป็นร้อยละ 100

7.2 ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่าอย่างถูกวิธี คิดเป็นร้อยละ 88.89

7.3 ปริมาณขยะจากก้อนเห็ดเก่าในชุมชนลดลง คิดเป็นร้อยละ 88.89

7.4 ลดค่าครองชีพในครัวเรือนให้แก่ชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำความรู้ด้านการเพาะเห็ดมาลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 94.44 และสามารถทำปุ๋ยหมักเพื่อลดรายจ่ายให้กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 88.89

7.5 สามารถพัฒนาเป็นชุมชนที่มีศักยภาพพร้อมเป็นชุมชนต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร โดย “กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim” ได้เข้าร่วมโครงการครบทั้ง 3 ปี สามารถสร้างรายได้จากอาชีพเพาะเห็ด ตั้งแต่ขายเห็ดสด ขายก้อนเห็ดและผลิตภัณฑ์แปรรูป นอกจากนี้ยังมีการเปิดอบรมการเพาะเห็ดให้กับสมาชิกในชุมชน เป็นการสร้างอาชีพให้ชุมชนอย่างยั่งยืนและได้ชุมชนที่เป็นต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรม

รายการ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย
1. การติดต่อประสานงานและการประชาสัมพันธ์โครงการ	84.91%	3.96
2. การต้อนรับและอำนวยความสะดวก	98.11%	4.66
3. การเดินทางมายังสถานที่จัดโครงการ	92.45%	4.53
4. หลังได้รับการอบรม ท่านคิดว่าท่านสามารถเพาะเห็ดให้ได้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง	86.79%	4.25
5. หลังได้รับการอบรม ท่านจะสามารถแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย	75.47%	4.13
6. หลังได้รับการอบรม ท่านสามารถทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่าอย่างถูกวิธี	86.79%	4.25
7. หลังได้รับการอบรม ท่านสามารถช่วยลดปริมาณขยะจากก้อนเห็ดเก่า เศษใบไม้ เปลือกผลไม้ในชุมชนของท่าน โดยนำมาทำปุ๋ยหมัก	90.57%	4.40
8. ท่านสามารถนำความรู้ได้รับการอบรมไปประยุกต์ใช้ในชุมชนได้	81.13%	4.3 0
9. ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้จากการอบรมให้แก่ผู้อื่นในชุมชนได้	75.47%	4.0 2
10. หลังได้รับการอบรม ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน มีศักยภาพพร้อมพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร	90.57%	4.3 6
ความพึงพอใจและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรมในภาพรวม (ร้อยละ)	<u>86.23%</u>	<u>4.28</u>

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตารางที่ 5 ผลกาประเมินความพึงพอใจต่อผลสำเร็จของการบูรณาการในด้านความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับของ
นิสิตที่เข้าร่วมโครงการ

หัวข้อประเมิน	ความพึงพอใจในระดับมาก	ความพึงพอใจ
	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย
ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ		
1. การร่วมโครงการทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น	93.02	4.26
2. การร่วมโครงการทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชนและการพัฒนาในอาชีพเพื่อเสริมสร้างสัมมาชีพที่เข้มแข็งของชุมชน	97.67	4.33
3. การร่วมโครงการทำให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้วิถีความเป็นอยู่ของชุมชนและสามารถเชื่อมโยงตนเองกับชุมชน	100	4.63
4. การร่วมโครงการทำให้ได้ตระหนักถึงการพัฒนาสัมมาชีพที่ผูกพันและเคารพในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	97.67	4.53
5. การร่วมโครงการทำให้ตระหนักว่าเป็นส่วนหนึ่งสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ในการร่วมกันในการพัฒนาสัมมาชีพที่ยั่งยืนของสังคม	97.67	4.53
6. การร่วมโครงการทำให้ได้พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอต่อหน้าชุมชน	88.37	4.37
7. การร่วมโครงการทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ นอกเหนือจากตำราและการเรียนในชั้นเรียน	95.35	4.63
8. นิสิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	95.35	4.53
9. การร่วมโครงการทำให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น	100	4.56
10. การร่วมโครงการช่วยให้เรียนรู้การแบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบ	97.67	4.53
11. การร่วมโครงการทำให้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	93.02	4.49
ด้านการดำเนินโครงการ		
12. การดูแลและอำนวยความสะดวกของอาจารย์และเจ้าหน้าที่	83.72	4.19
13. ความเหมาะสมของสถานที่จัดทำโครงการ	83.72	4.33
14. ความเหมาะสมของสถานที่พัก	95.35	4.77
15. ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดโครงการครั้งนี้	90.70	4.44
ความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย (ร้อยละ)	<u>93.95</u>	<u>4.47</u>

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย
1. สามารถเพาะเห็ดปลอดสารพิษให้ได้ผลอย่างต่อเนื่อง	94.44	4.61
2. ได้นำความรู้ด้านการเพาะเห็ด เพื่อลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว	94.44	4.56
3. สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการเพาะเห็ดให้แก่ผู้อื่นได้	94.44	4.17
4. ได้แนวคิดในการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย	100.00	4.44
5. สามารถแปรรูปเห็ดเพื่อลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว	66.67	3.83
6. สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการแปรรูปเห็ดให้แก่ผู้อื่นได้	83.33	4.28
7. ได้แนวทางการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่า ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะ	88.89	4.39
8. สามารถทำปุ๋ยหมักเพื่อลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว	88.89	4.39
9. สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมักจากขยะเหลือใช้ทางการเกษตร	88.89	4.44
10. โครงการนี้ช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนของท่านให้เป็นชุมชนต้นแบบในการผลิตเห็ดอินทรีย์ครบวงจร	88.89	4.28
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการในภาพรวม (ร้อยละ)	88.89	4.34

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมโครงการที่ตอบแบบสอบถาม

- นำปุ๋ยที่ทำได้ ไปใส่ในไรนา สวนผัก ใช้เป็นประโยชน์ทางการเกษตร ทำให้ช่วยลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของปุ๋ยถือว่าการประหยัดไปได้มาก นอกจากนี้เมื่อใส่ปุ๋ยที่ตัวเอง ผลผลิตที่ได้ก็มีมากขึ้น ทำให้สามารถมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายในการปลูก ไม่ต้องไปซื้อปุ๋ยเอง ลดต้นทุนในการนำผลิตภัณฑ์ที่เหลือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- จะนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการแปรรูปผลผลิตจากครัวเรือนโดยจะทำออกมาขายที่บ้านใกล้เรือนเคียง และจากการอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์จะนำของเหลือทิ้งทางการเกษตรจากที่บ้าน มาทำปุ๋ยเพื่อใช้ในครัวเรือน ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้
- การที่ได้มาอบรมเพาะเห็ด อันได้แก่ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การแปรรูปเห็ดครบวงจร ช่วยในเรื่องการเพิ่มรายได้ คือ เพิ่มมูลค่าจากการนำเห็ดมาแปรรูป จากการขายกิโลละ 45 บาท เรานำมาแปรรูปสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าได้อีกหลายเท่า เมื่อได้รับความรู้จากการอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำ

ให้มีแนวทางในการแปรรูปมากขึ้น ในด้านการลดรายจ่ายสามารถนำของเหลือทิ้งทางการเกษตร เช่น ฟางข้าวก็สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้ เป็นการลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ย

- จากการทำที่ได้เข้ารับการอบรมเพาะเห็ดแปรรูป ได้รับประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ คือ นำเห็ดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น น้ำพริกปลาเห็ด ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำได้ง่ายและสามารถเก็บได้เป็นเวลานาน อีกทั้ง ยังสามารถนำไปต่อยอดเพื่อเพิ่มรายได้จากการทำขายอีกด้วย
- จากการทำที่ได้อบรมเรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ด้วยขี้เลื่อยเพาะเห็ด จะนำไปใช้ประโยชน์โดยนำก้อนเห็ดเก่าไปผลิตเป็นปุ๋ยเพื่อลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ย เพราะปรกตินำก้อนเห็ดไปวางไว้ที่ใต้ต้นไม้ไม่ได้นำมาผลิตเป็นปุ๋ยโดยตรง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม

- อยากลองทำแปรรูปด้านอื่นบ้าง ที่ไม่ใช่แค่ด้านอาหารอย่างเดียว
- เป็นกิจกรรมที่ดีมากๆ รู้สึกประทับใจอยากให้มีในทุกๆปี

ผลการสังเกตอื่น ๆ ที่พบ

ผู้เข้าร่วมโครงการได้สะท้อนผ่านการทบทวนผลหลังการปฏิบัติ (After action review: AAR) ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการครบทั้ง 3 ปี ดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดแนวคิดในการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย

ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดแนวคิดการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ทั้งในส่วนที่ได้รับจากโครงการ และนำไปประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตของชุมชน เป็นเมนูพื้นบ้านต่างๆ ขึ้นมา โดยสามารถสรุปความรู้ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้แบบที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้จากการปฏิบัติ (Tacit Knowledge) โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 ความรู้แบบที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิ ข้าวเกรียบเห็ด ถูทองเห็ด ปลาเห็ด เป็นต้น ที่นิสิตจากวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน ได้คิดค้นการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ไปถ่ายทอดตั้งแต่วัดฤทธิสาธิตวิธีการทำให้กับผู้เข้าร่วมโครงการได้รับทราบ

- 1.2 ความรู้จากการปฏิบัติ ((Tacit Knowledge)

ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ผู้เข้าร่วมได้นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชุมชนกลายเป็นเมนูพื้นบ้าน จนทำให้ได้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเห็ดเพิ่มเติม ได้แก่ เมนูแจ่วบองเห็ดและเมนูบัวลอยเห็ด ซึ่งเมนูพื้นบ้านที่ได้จากผลิตภัณฑ์เห็ดนี้ สามารถนำไปประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ อย่างชัดเจน

2. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถทำปฏิกิริยาก่อนเห็นแก่อย่างถูกวิธี

ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และสามารถทำปฏิกิริยาก่อนเห็นแก่ได้อย่างถูกวิธี ตั้งแต่การใช้วัตถุดิบ การดูแลของปฏิกิริยา ปริมาณการใช้ปฏิกิริยา นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการยังสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นที่สนใจ เช่น ประชาชนทั่วไปที่เห็นความสำคัญจากการนำก่อนเห็นแก่มาประยุกต์ใช้ ซึ่งผลของการนำไปใช้จนผู้อื่นเห็นผลนั้น เป็นเพราะผู้เข้าร่วมโครงการได้ทำการปฏิบัติ จนเกิดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by doing) ที่สำคัญผู้เข้าร่วมโครงการยังได้สะท้อนว่า การที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้ถ่ายทอดความรู้ไปกับบุคคลอื่นนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกดีใจ และภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถให้ความรู้กับผู้ที่สนใจ เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้มีพลังที่จะนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปใช้ต่อไป

3. สามารถลดปริมาณขยะจากก่อนเห็นแก่ในชุมชน

เดิมผู้เข้าร่วมโครงการมีการเพาะเห็ดขาย เมื่อก่อนเห็นแก่หมดอายุไม่สามารถให้ผลผลิตได้อีกใช้จะนำไปโยนทิ้งในทุ่งนา หรือปล่อยให้เน่าเป็นขยะ แต่หลังจากได้รับความรู้จากโครงการว่าสามารถนำก่อนเห็นแก่ไปทำปุ๋ยหมักได้ ก็ทำให้เลือกนำก่อนเห็นแก่มาทำปุ๋ยหมักที่สามารถนำไปใช้ได้จริงอีกด้วย นอกจากนี้นำก่อนเห็นแก่ไปทำปุ๋ยหมักเองภายในครัวเรือนแล้ว ก็ยังมีการซื้อขายก่อนเห็นแก่ภายในชุมชนเกิดขึ้น เนื่องจากคนในชุมชนเห็นว่า ก่อนเห็นแก่ นั้นสามารถนำไปทำปุ๋ยได้จริง

4. ลดค่าครองชีพในครัวเรือนให้แก่ชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถลดค่าครองชีพในครัวเรือนได้ มีรายได้เพิ่ม สุขภาพดีขึ้น สามารถพัฒนาไปถึงการทำเป็นอาชีพเสริมได้ ผู้เข้าร่วมโครงการยังได้สะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นที่สำคัญอีกว่า ได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวให้เกิดมากขึ้นด้วย เพราะมีกิจกรรมการทำก่อนเห็นแก่ที่ทำให้คนในครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ และได้นำความรู้ไปใช้นั้น ทำให้เกิดความรู้สึกดีใจและภูมิใจ ที่ได้ช่วยลดค่าครองชีพให้ครัวเรือนของตน จนไปถึงการปลดหนี้ และสามารถออกรถใหม่ป้ายแดงให้กับครอบครัวได้

5. เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนที่มีศักยภาพพร้อมเป็นชุมชนต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจคำว่า การเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ตั้งแต่การทำก่อนเห็นแก่ การขายดอกเห็ด การนำเห็ดไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ การนำก่อนเห็นแก่ไปทำปุ๋ยหมัก โดยผู้เข้าร่วมทุกคนที่อยู่ในกลุ่มเพาะเห็ดบิกริม สามารถนำองค์ความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้ในหลายๆ ขั้นตอนได้ เมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่าในชุมชนมีศักยภาพตามหลักการบริหาร 4M พร้อมทั้งจะเป็นชุมชนต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ดังนี้

5.1 ด้านคน (Man) พบว่า ผู้เข้าร่วมในชุมชนมีความรู้ในทุกๆ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร มีเจตคติที่ดีต่อการรวมกลุ่ม เนื่องจากมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น และมีสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ดีขึ้น และสุดท้ายพบว่าผู้เข้าร่วมมีทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน

5.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) พบว่า มีความพร้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้รับงบประมาณจากโครงการของรัฐ มีทหารเข้ามาช่วยสร้างสถานที่ มีเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเห็ดที่ใหม่และได้มาตรฐาน

5.3 ด้านการเงิน (Money) ทางกลุ่มเพาะเห็ดปีกริม ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการของรัฐหลายโครงการ ทำให้มีความพร้อมในด้านการเงิน

5.4 ด้านการจัดการ (Management) ในปัจจุบันกลุ่มเพาะเห็ดปีกริม ยังขาดความพร้อมในด้านการบริหารจัดการน้อยที่สุดใน 4 ด้าน เนื่องจาก มองว่า การเป็นชุมชนต้นแบบนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการศูนย์เพาะเห็ดให้น่าเชื่อถือในทุกส่วน เช่น ส่วนประสานงาน ส่วนให้ความรู้ ส่วนการสาธิต ซึ่งในปัจจุบันมีครบทุกส่วน แต่ยังขาดการบริหารจัดการที่ดี

ผลกระทบของชุมชนหลังจากการดำเนินการโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ

- ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนผ่านการทบทวนผลหลังการปฏิบัติ (After action review: AAR) ว่า ภายหลังจากมาเข้าร่วมโครงการครบทั้ง 3 ปี สามารถนำการเพาะเห็ดมาประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ เพราะได้รับความรู้ในเรื่องการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ตั้งแต่การเพาะเห็ดเบื้องต้นรวมถึงเทคนิคการผลิตก้อนเห็ด ซึ่งช่วยลดความเสียหายจากการปนเปื้อนเชื้อราตั้งแต่กระบวนการผลิตตลอดจนการดูแลรักษาก้อนเห็ดให้ได้ผลผลิตตลอดช่วงอายุ (3 เดือน) ความรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณเพาะเห็ดและการดูแลรักษาก้อนเห็ดให้ได้ผลผลิตอย่างต่อเนื่องช่วยยืดอายุก้อนเห็ดได้นานกว่าเดิมจาก 3 เดือน เป็น 4-6 เดือน สามารถลดต้นทุนของเกษตรกรผู้เพาะเห็ดได้ และเมื่อก้อนเห็ดไม่สามารถให้ผลผลิตอีกต่อไป การนำก้อนเห็ดเก่ามาใช้ประโยชน์โดยการทำปุ๋ยหมัก นอกจากจะช่วยลดขยะที่เกิดจากการเพาะเห็ด และลดการปนเปื้อนของเชื้อราในอากาศแล้วยังช่วยลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีอีกด้วย ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการรู้ว่าสามารถนำทุกส่วนไปทำประโยชน์ได้ เกิดการวางแผนการทำอาชีพเพาะเห็ดอย่างรอบคอบ

- ปัจจุบันกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปีกริมมีการนำเห็ดที่ไม่สามารถขายเป็นเห็ดสดได้มาแปรรูปเป็นเมนูต่างๆ ได้แก่ ขนมจีนน้ำยาเห็ด น้ำพริกปลาเห็ด แจ่วบองเห็ด สาหร่ายเห็ด น้ำเห็ดนางฟ้า และข้าวเกรียบเห็ด เป็นต้น สร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างมาก

- การทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ด สามารถลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมีของเกษตรกรผู้ปลูกพืชไร่ พืชสวนและเกษตรกรผู้เพาะเห็ดในชุมชนได้ โดยทางผู้ใหญ่บ้านได้นำปุ๋ยหมักที่สมาชิกร่วมกันทำไปส่งตรวจ

คุณภาพ พบว่ามีธาตุอาหารหลัก (N P K) ครบถ้วน สามารถใช้เป็นปุ๋ยได้จริงและมีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

ด้านสังคม

- ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนผ่านการทบทวนผลหลังการปฏิบัติ (After action review: AAR) ว่า จากเดิมที่ชุมชนได้มีการรวมกลุ่มเพาะเห็ดขึ้น แต่ไม่ได้ทำร่วมกันอย่างเป็นทางการเท่าไรนัก แต่พอได้มาเข้าร่วมโครงการฯ ตลอด 3 ปี ทำให้มีการรวมกลุ่มเพาะเห็ดที่ทำในทุกชั้นตอน ตั้งแต่ลงทุนทำก้อนเห็ด การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด และนำก้อนเห็ดเก่าไปทำปุ๋ย เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้จากการแสดงความคิดเห็น การลงมือปฏิบัติงานจริง การร่วมกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งมีประสบการณ์ในความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ผ่านการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by doing) การเข้าร่วมโครงการของชุมชนในครั้งนี้ นอกจากจะทำให้เกิดรวมกลุ่มแล้ว ยังทำให้กลุ่มเพาะเห็ดปีกริม มีความเข้มแข็ง สมาชิกของกลุ่มมีความมั่นคงทั้งในเรื่องการเงิน และอาชีพ ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า สามารถสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับคนในชุมชน ที่มารวมกลุ่มเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ในนามกลุ่มเพาะเห็ดปีกริมได้

- เกิดการพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบในการเพาะเห็ดครบวงจรตั้งแต่กระบวนการผลิตก้อนเห็ด การแปรรูปเห็ดและการนำก้อนเห็ดเก่ามาทำปุ๋ยหมัก โดยผู้เข้าร่วมได้สะท้อนผ่านการทบทวนผลหลังการปฏิบัติ (After action review: AAR) ว่า ณ ขณะนี้สถานที่รวมกลุ่ม ของกลุ่มเพาะเห็ดปีกริมนั้น ถือได้ว่าเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจรของชุมชนไปแล้ว เพราะมีการขอให้นักเรียนมาศึกษาดูงาน คนในชุมชนเข้ามาขอความรู้ และดูวิธีการปฏิบัติตั้งแต่การทำก้อนเห็ด การแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ด และการทำปุ๋ยจากก้อนเห็ดเก่า ซึ่งพบว่าเป็นศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เพราะไม่มีการติดป้าย หรือลงทะเบียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกับทางหน่วยงานของรัฐ แต่ก็มีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ เข้ามาประสานขอให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเป็นทางการอีกด้วย

ด้านสิ่งแวดล้อม

- การทำปุ๋ยหมักโดยการใช้เศษใบไม้ เศษวัชพืช เปลือกผลไม้และก้อนเห็ดเก่า ช่วยลดการเผาขยะซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของภาวะโลกร้อนในปัจจุบันและยังช่วยปรับปรุงดินที่เสื่อมคุณภาพจากการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นเวลานาน ช่วยให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้นจากเดิมที่ก้อนเห็ดเก่ากลายเป็นขยะในชุมชน ตามท้องทุ่งนา แต่ปัจจุบันก้อนเห็ดเก่ากลายเป็นสิ่งที่คนในชุมชนสนใจมีการซื้อขายกันเกิดขึ้นอีกด้วย

- ชุมชนเป้าหมายไม่ใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงในโรงเพาะเห็ด เข้าใจและคำนึงถึงผลเสียที่จะตามมาในไม่ช้าทั้งกับผู้ผลิต ผู้บริโภคและประเทศชาติ

ผลประเมินการบูรณาการกับด้าน การเรียน งานวิจัย ศิลปวัฒนธรรม อื่นๆ

พบว่า บรรลุ ไม่บรรลุ (รายละเอียดตามเอกสารภาคผนวกเลขที่ 3.5 : สรุปผลการบูรณาการพันธกิจ (บก.05))

ผลการบูรณาการร่วมกับวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน

โครงการฯ ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ นำนิสิตชั้นปีที่ 3 มาลงทะเบียนเรียนวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน ในภาคเรียนที่ 1/2560 ภายหลังจากการลงพื้นที่ ได้มีการจัดให้มีการทบทวนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review) พบผลที่เกิดขึ้นกับนิสิต 3 ด้านดังนี้

1. ด้านความรู้

สิ่งที่นิสิตได้นำความรู้จากการเรียนในวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน ทั้งในส่วนของ การเรียนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ มาใช้ในโครงการฯ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้แบบที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้จากการปฏิบัติ (Tacit Knowledge) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

สิ่งที่นิสิตได้จากการเรียนในวิชา มศว สัมมาชีพชุมชน เป็นความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพ เพื่อเสริมสร้างสัมมาชีพที่เข้มแข็ง โดยเป็นส่วนที่นิสิตสามารถประมวลความรู้ และเขียนออกมาในรูปแบบของโครงการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน และนำมาใช้ในโครงการ“การเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง: อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจรได้เป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพของชุมชน
นิสิตได้สะท้อนว่าได้รับความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพของชุมชนต้องคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้ต้องมีการวิเคราะห์ชุมชน และวางแผนเพื่อให้เลือกอาชีพได้เหมาะสมกับแต่ละชุมชนได้
- การพัฒนาในอาชีพเพื่อสร้างเสริมสัมมาชีพที่เข้มแข็งของชุมชน
ในส่วนนี้นิสิตได้สะท้อนว่า ได้รับความรู้ในเรื่องการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างเสริมสัมมาชีพที่เข้มแข็งของชุมชนได้ โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาในเรื่องการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ นั้น ทำให้นิสิตรู้ว่า เห็ดนั้น สามารถนำไปแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ลดต้นทุน และสามารถเก็บไว้ได้นาน โดยครั้งนี้ ได้มีผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ด 4 เมนู ได้แก่ ขนมจีบเห็ด

สามสหาย สาเหตุให้เกิด ทุ่งทองเห็ดสามสหาย และน้ำพริกปลาเห็ด นอกจากนี้ ก้อนเห็ดเก่าก็สามารถนำไปทำปุ๋ย ร่วมกับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอื่นๆ เช่น เศษผัก เศษผลไม้ ฟาง เป็นต้น โดยเมื่อนำไปใช้ ก็จะช่วยรักษาหน้าดินในบริเวณนั้นได้อีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นความรู้ที่ช่วยในการพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างสัมมาชีพของชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างดี

1. 2 ความรู้จากการปฏิบัติ (Tacit Knowledge)

นิสิตได้เข้าร่วมโครงการ “การเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง: อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ทำให้ได้มีโอกาสนำสิ่งที่เรียน ไปถ่ายทอดสู่ชุมชน ด้วยการถ่ายทอดความรู้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในเรื่องของการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ และการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่าร่วมกับชาวบ้าน ทำให้นิสิตเกิดความรู้เพิ่มขึ้น ในเรื่องการประกอบอาชีพของชุมชน อัตลักษณ์ชุมชน วิถีความเป็นอยู่ของชุมชน การเชื่อมโยงตนเองกับชุมชน มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

- ความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพของชุมชน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า จากการเข้าร่วมโครงการฯ ทำให้ได้รับความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพของชุมชน ที่สำคัญว่า เน้นในเรื่องของเกษตรกรรม การผลิตก้อนเห็ดแบบประยุกต์ด้วยวัสดุที่มีอยู่ในชุมชน และการพัฒนาเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป โดยนำสูตรที่ได้จากการถ่ายทอดความรู้ของนิสิต ไปทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งถือว่าเป็นการนำความรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ยังได้รู้วิธีการกำจัดโรคแครกเกอร์มะนาว ด้วยวิธีการตัดกิ่ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำแล้วได้ผลจริง โดยไม่ต้องใช้สารเคมี โดยวิธีการนี้ เป็นวิธีการที่ได้จาก เจ้าอาวาสวัดบึงกริม ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของชุมชน

- ความรู้ในเรื่อง อัตลักษณ์ของชุมชน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า จากการเข้าร่วมโครงการฯ ทำให้ได้รับความรู้ในเรื่องอัตลักษณ์ของชุมชน ที่สำคัญคือ การทำเกษตรกรรมและการสานรักบ้านเกิด โดยพบว่า ชาวบ้านในทุกช่วงวัย มีความรู้สึกรักในพื้นที่ จะเห็นได้จาก เรื่องเล่าจากนักเรียนชั้นประถมเล่าเกี่ยวกับเรื่องการจัดขยะ ที่มีข่าวว่าจะมีการสร้างที่เผาหรือที่กำจัดขยะในหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านไม่ยินยอม เพราะจะมีผลเสียมากกว่าผลดี ชาวบ้านในทุกวัยมีความรู้สึกเป็นเจ้าของบ้าน ในการดูแลนิสิตตลอดระยะเวลาที่ได้ไปลงพื้นที่ และในทุกๆ กิจกรรม ซึ่งแสดงออกผ่านการปฏิบัติของชาวบ้านทุกเพศ ทุกวัย ที่เข้ามาช่วยเหลือนิสิตในทุกครั้ง

- ความรู้ในเรื่อง วิถีความเป็นอยู่ของชุมชน
 นิสิตได้รับความรู้ในเรื่องวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน กล่าวคือ ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน อย่างเข้มแข็ง และมีการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยจะเห็นบทบาทที่สำคัญของ 3 สถาบันนี้ว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน ดังนี้
  - 1) วัด เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญ เป็นพื้นที่ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการปลูกพืช การแก้ปัญหาโรคพืช โดยมีเจ้าอาวาส เป็นบุคคลสำคัญ เป็นที่เคารพของคนในชุมชน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการทดลอง และปฏิบัติจริงในเรื่องต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
  - 2) บ้าน เป็นสถานที่ ที่คนในทุกรายจะอยู่ร่วมกัน คนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติ แต่มีการเรียกกันว่า พี่ ป้า น้า อา ลุง ปู่ ย่า แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ทุกคนสามารถอบรมสั่งสอนวัยเด็กและเยาวชนได้
  - 3) โรงเรียน เป็นสถานที่ ที่เป็นต้นแบบวิถีชีวิตชุมชนแบบพอเพียง โดยการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จะเห็นได้จาก มีการแบ่งพื้นที่ให้มีการทำพืชผักสวนครัว บ่อปลา จำลองกังหันชัยพัฒนา มาไว้ในบริเวณโรงเรียนอีกด้วย โดยครูเป็นผู้ที่ถ่ายทอดและกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ และการนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของตนเอง

2. ด้านเจตคติ

สิ่งที่นิสิตได้จากการลงพื้นที่ถ่ายทอดความรู้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในเรื่องของการแปรรูปเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ และการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่ากับชาวบ้านนั้น ทำให้นิสิตเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียน และเจตคติที่ดีต่อคนในชุมชน มีรายละเอียด ที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เจตคติที่ดีต่อวิชา มคอ 374 สัมมาชีพชุมชน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า มีเจตคติที่ดีต่อวิชา มคอ 374 สัมมาชีพชุมชน โดยมีความรู้สึกดี และมีความสุข ภายหลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ คือ ได้เห็นถึงประโยชน์ของสิ่งที่ทำ เป็นการเสนอทางเลือกที่ทำให้คนในชุมชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และได้เห็นความกระตือรือร้น ในการรับความรู้ของคนในชุมชน

2.2 เจตคติที่ดีต่อคนในชุมชน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า มีเจตคติที่ดีต่อคนในชุมชน โดยมีความรู้สึกดีใจ ประทับใจ และแปลกใจ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) รู้สึกดีใจ ที่ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากคนในชุมชนทุกช่วงวัย
- 2) รู้สึกประทับใจ ในความเอื้ออาทร การแบ่งปัน
- 3) รู้สึกแปลกใจ ในเรื่องการได้รับความช่วยเหลือ การมีน้ำใจที่ทุกคนในชุมชนมีให้ ซึ่งแตกต่างจากการใช้ชีวิตในเมืองเป็นอย่างมาก

3. ด้านทักษะ

สิ่งที่นิสิตได้จากการเข้าร่วมโครงการฯ ทำให้นิสิตเกิดทักษะที่สำคัญในด้านต่างๆ เช่น ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการวางแผน ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคมในการอยู่ในชุมชน ทักษะในการทำงานร่วมกัน และทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทักษะในการคิดวิเคราะห์

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า จากการเรียนทั้งในภาคทฤษฎี ที่ต้องทำการคิดสูตรการแปรรูปเห็นเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ นั้น ทำให้ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ความเป็นไปได้ ความน่าสนใจ และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนอย่างแท้จริง โดยก่อนที่จะลงพื้นที่นั้น ต้องมีการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าอีกด้วย และในขณะที่ลงพื้นที่ก็ต้องใช้การคิดวิเคราะห์มากขึ้นกว่าตอนที่เรียนภาคทฤษฎี เนื่องจากมีอุปสรรคเกิดขึ้นในหลายๆ ขั้นตอน และเมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้าน ก็ได้กลับมาทบทวนวิเคราะห์ถึงแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถนำไปใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนได้มากขึ้น

3.2 ทักษะในการวางแผน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่าจากการเรียนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของวิชา มศว 374 ทำให้เกิดทักษะในการวางแผนมากขึ้น เพราะทุกคนจะได้รับบทบาทและหน้าที่ ที่แตกต่างกันในทุกวัน จึงต้องมีการวางแผนก่อนที่จะปฏิบัติจริง ว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบในการทำงานส่วนไหนบ้าง ให้เกิดความชัดเจน และลดความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติงานวันจริง

3.3 ทักษะการสื่อสาร

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า ได้มีทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะในเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการแปรรูปเห็นเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ วิธีการนำเสนอทั้งแบบวัจนภาษา และอวัจนภาษา โดยทุกกลุ่มได้ทำการคิดทำทางเพื่อให้ง่ายต่อการจำ และสอดแทรกความสนุกเข้าไปด้วย

3.4 ทักษะทางสังคมในการอยู่ในชุมชน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า ได้มีทักษะทางสังคมในการอยู่ในชุมชน ร่วมกับคนในหลายช่วงวัยมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการวางตัว ที่ได้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น การปฏิบัติตนแบบอ่อนน้อม ถ่อมตน กิริยามารยาทที่ต้องเรียบร้อย การใช้คำพูดที่ต้องเป็นคำสุภาพ

3.5 ทักษะในการทำงานร่วมกัน

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า ได้มีทักษะในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นมากขึ้น ได้ฝึกปฏิบัติ ด้วยการนำแนวทางการปฏิบัติที่แตกต่างกันของคนภายในกลุ่มมาใช้ ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในกันและกัน

3.6 ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

นิสิตได้ทำการสะท้อนว่า ได้มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะในการไปร่วมโครงการฯ ในพื้นที่จริงครั้งนี้ เกิดปัญหาที่ไม่คาดคิดมาก่อนในหลายเรื่อง เช่น การไม่รู้บริบทสถานที่ ทำให้แผนที่เตรียมใช้ไม่ได้ อุปกรณ์และวัตถุดิบที่ต้องการไม่สามารถหาได้ การจุดเตาถ่าน ที่ไม่เคยรู้วิธีมาก่อน ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน แต่ในทุกปัญหาก็สามารถแก้ไขได้โดยการค้นหาวิธีการในพื้นที่ ทั้งจากการถามคนในชุมชน ถามเพื่อน และถามอาจารย์ เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านั้น ให้ได้รวดเร็วและเป็นไปได้มากที่สุด

ผลการบูรณาการการวิจัย

จากการดำเนินโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้เก็บข้อมูลมาประกอบการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและการเป็นผู้ประกอบการในโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์: กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim ต.คลองทับจันทร์ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนและการเป็นผู้ประกอบการในโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนและการเป็นผู้ประกอบการในโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนและแนวทางในการเป็นโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim

ทั้งนี้ผลการดำเนินงานวิจัยได้นำส่งต่อส่วนกิจการเพื่อสังคม ในแบบฟอร์ม FM003 รายงานผลการดำเนินงานวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและการเป็นผู้ประกอบการ

ในโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์: กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim ต.คลองทับจันทร์ อ.ธัญบุรีประเทศ

จ.สระแก้ว

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน

โครงการดำเนินงานในปีแรก

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข/ปรับปรุง
1	<p>ในขั้นตอนประสานงานในการลงชุมชน คณะกรรมการโครงการฯ ได้สอบถามไปยังผู้นำชุมชนเกี่ยวกับระบบน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค ซึ่งเบื้องต้นผู้นำชุมชนแจ้งว่าน้ำที่ใช้เป็นน้ำประปา แต่ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนการทดสอบระบบน้ำ พบตะกอนเป็นจำนวนมาก จึงได้ทราบในภายหลังว่าน้ำประปาชุมชนของหมู่บ้านท่าช้าง เป็นน้ำที่สูบมาจากเขื่อนพระปรงโดยไม่มีระบบกรองก่อนที่จะนำมาใช้ ส่งผลให้ท่อน้ำและหัวพ่นหมอกเกิดการอุดตันอย่างรวดเร็ว</p>	<p>ในเบื้องต้นได้ปรับปรุงแก้ไขระบบส่งน้ำโดยการเปลี่ยนท่อและหัวพ่นหมอก พร้อมทั้งทำการติดกรอง 3 ชั้นตอนเพื่อกรองเศษตะกอนก่อนที่น้ำจะเข้าสู่ระบบส่งน้ำ</p>
2	<p>ปัญหาภัยแล้งทำให้การเพาะเห็ดของผู้เข้าร่วมโครงการและศูนย์การเรียนรู้การเพาะเห็ดปลอดภัยพิชิตหุดชะงัก ผู้เข้าร่วมโครงการบางรายทิ้งก้อนเห็ดเพราะคิดว่าเห็ดไม่ออกดอก</p>	<p>ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ หากเกิดปัญหาภัยแล้งขึ้นอีก การเพาะเห็ดนางฟ้าสามารถดำเนินต่อไปแม้ไม่มีน้ำรดเห็ด โดยก้อนเห็ดจะออกดอกให้อีกครั้งก็ต่อเมื่อได้รับน้ำ ดังนั้นจึงไม่ควรทิ้งก้อนเห็ด</p>
3	<p>โครงการฯ ได้กำหนดกิจกรรมที่ 2 ในช่วงเดือน มี.ค.-เม.ย โดยจะจัดกิจกรรมการอบรมเพาะเห็ดฟาง แต่จากปัญหาภัยแล้งทำให้ทางชุมชนขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค</p>	<p>เพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้ทางโครงการฯ จึงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเป็นการอบรมแปรรูปเห็ดนางฟ้า</p>

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข/ปรับปรุง
4	กำหนดการในการจัดกิจกรรมที่ 2 ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน เนื่องจากการจัดกิจกรรมจะต้องกำหนดวันที่ผู้นำชุมชน บุคคลภายนอก นิสิตรายวิชา SWU 374 และคณะกรรมการโครงการฯ สามารถเข้าร่วมโครงการได้ เมื่อสอบถามไปยังผู้นำชุมชน พบว่าช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน มีการจัดโครงการบริการวิชาการของ มศว หลายโครงการ อีกทั้งทางมหาวิทยาลัยยังคงมีการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ 2/2558 ดังนั้นจึงไม่สามารถนำนิสิตไปเข้าร่วมโครงการได้	เพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้ ทางโครงการฯ จึงเปลี่ยนแปลงกำหนดการ โดยจัดกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียนที่ 2/2558 และในปีงบประมาณ 2560 ได้วางแผนให้นิสิตรายวิชา SWU374 ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2559 เพื่อให้สามารถจัดโครงการได้ในช่วงปิดภาคการศึกษา ระหว่างเดือนธันวาคม 2559 - มกราคม 2560
5	คู่มือเพาะเห็ดเบื้องต้น มีสีโทนมืดเกินไป ทำให้บางครั้งผู้สูงอายุอ่านไม่ชัดเจน	ในการจัดทำคู่มือ หรือเอกสารประกอบการอบรม ควรใช้สีโทนสว่าง เพื่อให้อ่านสบายตา

□ โครงการดำเนินงานเป็นปีที่ 2

แนวทางการพัฒนาจากโครงการเดิม (กรณีมีโครงการที่เคยจัดแล้ว) ที่นำมาปรับปรุงในโครงการนี้ คือ

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดนางฟ้าเบื้องต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้มีการสำรวจความต้องการในการจัดอบรมในปีต่อไป พบว่าชุมชนตำบลหนองหมากฝ้ายมีความต้องการอบรมการผลิตก้อนเห็ด คณะกรรมการจึงขอความร่วมมือไปยังกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านปึกิริม ตำบลคลองทับจันทร์ เพื่อขอสถานที่อบรมเนื่องจากกลุ่มเพาะเห็ดมีเครื่องมือและอุปกรณ์ครบถ้วน สะดวกในการจัดอบรม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกิริมที่ต้องการเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตก้อนเห็ดอย่างถูกวิธีเพื่อลดการปนเปื้อน คณะกรรมการโครงการจึงจัดอบรมการผลิตก้อนเห็ด ณ ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภออรัญประเทศ โดยก่อนการจัดกิจกรรม คณะกรรมการโครงการฯ ได้ลงพื้นที่ประชุมประสาน

งานกับตัวแทนกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านปึกgrim เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดโครงการล่วงหน้าและป้องกันการสื่อสารคลาดเคลื่อน

2. การติดตามและประเมินผลโครงการฯ เนื่องจากคณะกรรมการได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลกับชุมชนตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศและตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร ระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2560 ที่ผ่านมา แต่คณะกรรมการไม่สามารถติดตามผลชุมชนตำบลคลองทับจันทร์ได้ เนื่องจากเกิดสลดขาดตลาดชาวบ้านจึงขายเห็ดสดหมดทำให้ไม่ได้นำมาแปรรูป ทางโครงการฯ จึงขออนุมัติเดินทางไปติดตามและประเมินผลโครงการฯ ครั้งที่ 2 ในวันที่ 31 มีนาคม 2560 จากการติดตามผลครั้งที่ 2 กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านปึกgrim ได้ทำข้าวเกรียบเห็ด โดยปรับปรุงจากสูตรที่นิสิตนำเสนอเพื่อให้ถูกปากสมาชิกในชุมชน คณะกรรมการจึงนำผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเกรียบเห็ด ไปจัดจำหน่ายในงานเปิดบ้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ILC OPEN HOUSE ประจำภาคการศึกษาที่ 2/2559 ในวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา ซึ่งได้รับผลตอบรับที่ดี

3. จากการปรับแผนการจัดการศึกษาให้นิสิตรายวิชา มศว 374 ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2559 เพื่อให้สามารถจัดโครงการได้ในช่วงปิดภาคการศึกษาในเดือนธันวาคม 2559 นั้น พบว่านิสิตสามารถร่วมกิจกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่เนื่องจากระยะเวลาในการจัดโครงการใกล้เคียงกับงานกีฬา Colony Game ของนิสิตภาควิชาจุฬชีวะวิทยา ซึ่งจะจัดในเดือนธันวาคมของทุกปี ดังนั้นคณะกรรมการเสนอให้จัดโครงการก่อนปิดภาคการศึกษาเพื่อไม่ให้กระทบกับงานกีฬา Colony Game

โครงการดำเนินงานเป็นปีที่ 3

แนวทางการพัฒนาจากโครงการเดิม (กรณีมีโครงการที่เคยจัดแล้ว) ที่นำมาปรับปรุงในโครงการนี้ คือ

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตก้อนเห็ดและการแปรรูป ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จัดขึ้น ณ สถานที่รวมตัวของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim เนื่องจากมีเครื่องมือและอุปกรณ์ครบถ้วน สะดวกในการจัดอบรม แต่ก็มีข้อจำกัดคือสถานที่อยู่ค่อนข้างลึกและมีชาวบ้านเสนอให้จัดโครงการที่วัดหรือโรงเรียน สำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าอาวาสวัดปึกgrim ให้ใช้ลานวัดเป็นสถานที่จัดโครงการ ทำให้มีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้น โดยมาจากคำชักชวนของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim เจ้าอาวาสวัดปึกgrim และคณะครูและนักเรียนโรงเรียนปึกgrim

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ระหว่างวันที่ วันที่ 17 – 19 ธันวาคม 2560 ได้จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักไม่พลิกกองเสริมด้วยก้อนเห็ดเก่า ณ วัดปึกgrim โรงเรียนปึกgrim และกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim นั้น เป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายจากเดิมเน้นที่เกษตรกรผู้เพาะเห็ด เป็น

เกษตรกรทั่วไปที่สนใจวิธีการทำปุ๋ยหมักใช้เอง นอกจากนี้ทางโรงเรียนบ้านคลองวัว ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศ และโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ตำบลผักชะ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว เป็นโรงเรียนในโครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีความสนใจการทำปุ๋ยหมักไม่พลิกกองเสริมด้วยก้อนเห็ดเก่าเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรในชุมชนรอบข้างและใช้วัสดุทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ทางโรงเรียนบ้านคลองวัวและโรงเรียนบ้านหนองใหญ่จึงมีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ให้สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ขยายกลุ่มเป้าหมายในการบริการวิชาการมายังโรงเรียนบ้านคลองวัวและโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ในระหว่างวันที่ 19-20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ซึ่งตรงกับวันติดตามผลประเมินผลโครงการครั้งที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 หลังจากที่คณะกรรมการดำเนินการขยายกลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ ให้กับคณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองวัว และโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ พบว่าทางโรงเรียนบ้านคลองวัวและโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและสามารถทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้เป็นฐานการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโครงการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3. เนื่องจากการดำเนินโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2561 มีการบูรณาการกับร่วมกับการเรียนการสอนรายวิชา SWU 374 โดยกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้นำเสนอโครงการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนและสาธิตกระบวนการแปรรูปเห็ดให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ บัดนี้โครงการได้ดำเนินงานต่อเนื่องปีที่ 3 ซึ่งเป็นปีสุดท้าย ดังนั้น คณะกรรมการจึงจัดทำวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์โครงการฯ บัดนี้วีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์โครงการฯ เสร็จสิ้นแล้ว ผู้สนใจสามารถเข้าชมวีดิทัศน์ได้ที่เว็บไซต์ของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับประธานโครงการ / คนบด

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้จัดโครงการการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ณ ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอดงนาคร และขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังตำบลคลองทับจันทร์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยจัดโครงการต่อเนื่อง 3 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2561) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ตั้งแต่การผลิตก้อนเห็ด การเพาะเห็ดเบื้องต้น การดูแลรักษาก้อนเห็ดโดยไม่พึ่งพาสารเคมี การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด และการนำก้อนเห็ดเก่ามาทำปุ๋ยหมัก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถประกอบอาชีพเพาะเห็ดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการรวมกลุ่มอาชีพและเกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน นอกจากนี้โครงการฯ มีการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนรายวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน โดยน่านิสิตเข้าร่วมโครงการฯ และนำเสนอผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดต่างๆ

โดยผู้เข้าร่วมโครงการทั้งชุมชนและนิสิตได้สะท้อนผ่านการทบทวนผลหลังการปฏิบัติ (After action review: AAR) ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการครบทั้ง 3 ปี ดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถประกอบอาชีพเพาะเห็ดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ โดยได้รับความรู้ในเรื่องการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ตั้งแต่การผลิตก้อนเห็ด การเพาะเห็ด การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด และการทำปุ๋ยจากก้อนเห็ดเก่าอย่างถูกวิธี ทำให้รู้ว่าจะสามารถนำทุกส่วนไปทำประโยชน์ได้ มีการวางแผนการทำอาชีพเพาะเห็ดอย่างรอบคอบ และได้แบ่งปันความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ทั้งในกลุ่มเยาวชนจากโรงเรียนที่มาขอศึกษาดูงาน กลุ่มคนในชุมชนที่มาขอความรู้ไปปฏิบัติ ซึ่งความรู้ที่ได้นั้นนอกจากนำไปประกอบอาชีพแล้ว ยังช่วยให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น และสิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้นจากเดิมที่ก้อนเห็ดเก่ากลายเป็นขยะในชุมชน ตามท้องทุ่งนา แต่ปัจจุบันก้อนเห็ดเก่ากลายเป็นสิ่งที่คนในชุมชนสนใจ มีการซื้อขายกันเพื่อนำไปทำปุ๋ยอีกด้วย

2. เกิดการรวมกลุ่มด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร จากเดิมที่ชุมชนได้มีการรวมกลุ่มเพาะเห็ดขึ้น แต่ไม่ได้ทำร่วมกันอย่างเป็นทางการ หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ ทำให้มีการรวมกลุ่มเพาะเห็ดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ลงทุนทำก้อนเห็ด ขยายดอกเห็ด แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด และนำก้อนเห็ดเก่าไปทำปุ๋ย การเข้าร่วมโครงการของสมาชิกในชุมชน นอกจากจะทำให้เกิดรวมกลุ่มแล้ว ยังช่วยให้กลุ่มมีความเข้มแข็งขึ้น สมาชิกของกลุ่มมีความมั่นคงทั้งในเรื่องการเงินและอาชีพ รวมทั้งมีประสบการณ์ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ผ่านการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by doing) ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า สามารถสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับคนในชุมชนที่มารวมกลุ่มเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร ในนาม “กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim”

3. เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร โดยขณะนี้สถานที่รวมกลุ่มของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim จัดเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร” ของชุมชน เนื่องจากมีโรงเรียนมาขอศึกษาดูงาน คนในชุมชนเข้ามาขอความรู้ นอกจากนี้ “กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim” มีการจัดอบรมการเพาะเห็ดนางฟ้าให้กับสมาชิกในชุมชนที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการได้ศึกษาวิธีการปฏิบัติตั้งแต่การผลิตก้อนเห็ด การแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดและการทำปุ๋ยจากก้อนเห็ดเก่า จึงจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

4. การบูรณาการงานบริการวิชาการกับการเรียนการสอนในรายวิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน โดยนิสิตนำความรู้ที่ได้จากการเรียนและการดำเนินโครงการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน ไปเผยแพร่ในรูปแบบของการอบรมและฝึกปฏิบัติ (Activity based) เพื่อให้ชุมชนสามารถนำเห็ดสดที่ไม่สามารถขายได้ มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน นอกจากนี้ นิสิตยังได้รับความรู้ด้านการประกอบอาชีพของชุมชน การพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างเสริมสัมมาชีพที่เข้มแข็งของชุมชน และวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน นิสิตเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนและเจตคติที่ดีต่อคนในชุมชน ด้านทักษะที่นิสิตได้รับ ได้แก่ ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการวางแผน ทักษะ

FM_003 ศูนย์บริการวิชาการแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสื่อสาร ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ทักษะในการทำงานร่วมกัน และทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ปัจจุบันผู้เข้าร่วมโครงการครบทั้ง 3 ปี ในนาม “กลุ่มเพาะเห็ดบ้านปึกgrim” นอกจากจะสามารถสร้างรายได้จากอาชีพเพาะเห็ดแล้วสมาชิกในกลุ่มยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชน เป็นการสร้างอาชีพให้ชุมชนอย่างยั่งยืน เกิดเป็นชุมชนเป็นต้นแบบด้านการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

.....

(อาจารย์ ดร. ชุติมา ศรีสุข)

ประธานโครงการฯ

ขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้รายงาน

(.....)

วันที่ .....เดือน.....ปี.....

ตำแหน่ง .....

ภาคผนวก

ภาคผนวก 3.1

โครงการที่ได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้ว

ภาคผนวก 3.2

แผนปฏิบัติการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวก 3.3

รายงานการประชุม

โครงการเพาะเห็ดปลอดสารพิษและการแปรรูปตามแนวทาง

เศรษฐกิจพอเพียง : อบรมเชิงปฏิบัติการเพาะเห็ดอินทรีย์ครบวงจร

ภาคผนวก 3.4

สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด (KPI's Template) (บก.04)

ภาคผนวก 3.5

สรุปผลการบูรณาการพันธกิจ (บก.05)

ภาคผนวก 3.6

มคอ. 3 วิชา มศว 374 สัมมาชีพชุมชน

ภาคผนวก 3.7

ตัวอย่างการประเมินผลการบูรณาการของนิสิต

ภาคผนวก 3.8

งานวิจัยที่ได้รับการอนุมัติ

ภาคผนวก 3.9

แบบประเมินผลโครงการ

ภาคผนวก 3.10

บันทึกข้อความเพื่อประสานงานหรือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน
ภายในมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก 3.11

บันทึกข้อความเพื่อประสานงานหรือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน
ภายนอกมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก 3.12

สรุปค่าใช้จ่ายในภาพรวม

ภาคผนวก 3.13

ภาพกิจกรรม

ภาคผนวก 3.14

รายชื่อสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ/ประวัติ/ที่อยู่ติดต่อได้